

**Nærøyfjorden
verneområdestyre**

Postadresse
Nærøyfjorden verneområdestyre
Njøsavegen 2
6863 Leikanger

Besøksadresse
Fjordsenteret
5745 Aurland

Kontakt
Sentralbord: +47 57 64 30 00
Direkte: +47 5764 3129

fmv/post@fylkesmannen.no
www.nasjonalparkstyre.no/naroyfjorden

CHARLES DEE CUNNINGHAM
Fresvik
6896 FRESVIK

Sakshandsamar Anbjørg Nornes

Vår ref. 2021/6029-0 432.2

Dykkar ref.

Dato 11.06.2021

Dispensasjon - Nærøyfjorden landskapsvernområde - Nedste Stigen - oppdragering av grøfter med kummar

Sender vedlagt saksprotokoll med saksframlegg frå Nærøyfjorden verneområdestyre.

Informasjon om klagerett

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse med ein frist på 3 veker jf. forvaltningslova §§ 28-29. Klagen skal rettast til Miljødirektoratet, men sendast via verneområdestyret v/sekretariatet, som kan gje nærare opplysningar om klagerett og rett til å sjå saksdokument.

Med helsing

Audun Mo
Nærøyfjorden verneområdestyre

Anbjørg Nornes
verneområdeforvaltar

Med helsing

Anbjørg Nornes
verneområdeforvaltar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

SNO Aurland

Statsforvaltaren i Vestland

Vestland fylkeskommune

Aurland kommune

Njøsavegen 2

Postboks 7900

Vangen 1

6863

5020

5745

LEIKANGER

BERGEN

AURLAND

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nærøyfjorden verneområdestyre	41/21	07.06.2021

Nærøyfjorden landskapsvernområde - Nedste Stigen - oppdragering av grøfter med kummar

Innstilling frå forvaltar

Nærøyfjorden verneområdestyre gjev Stigen Gard og Turer v/Hege Strømme og Dee Cunningham løyve til å oppgradera anlegget med grøfter på innmarka på Nedste Stigen. Løyvet er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøyfjorden landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 c).

Det kan plukkast småstein frå rydningsrøyser nær innmarka for supplering av stein i grøftene. Løyvet er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøyfjorden landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ.

Løyvet gjeld med følgjande vilkår:

- Grøftene skal fylgja eksisterande grøfter. Djupn på grøftene er på inntil 50 cm.
- Det kan gravast nye grøfter for å kople til eksisterande grøfter.
- Grøftene skal etablerast i samsvar med plan i saksopplysningane.
- Der det er mogleg å ha ope grøft skal det vera open bekk.
- Det kan vera lukka grøfter der det er mest føremålstenleg for slått av innmarka.
- Småstein kan plukkast frå rydningsrøys i nærleiken dersom det ikkje er nok stein der grøftene er. Plukking av stein skal utførast slik at det ikkje endrar vesentleg på utforminga på røysene.
- Tiltakshavar skal ha tett kontakt med forvaltar under arbeidet, for å avklare kva tid det ikkje kan plukkast meir småstein frå rydningsrøysene, og det heller skal transporterast stein til området med helikopter.
- Det kan settast ned inntil 4 kummar i samsvar med plan. Kummane skal gravast ned og ikkje vera synlege. Berre rista over kummane kan vera synleg.
- Brønne som er ein del av hovudgrøfta kan setjast i stand, og det kan leggjast ak av bølgeblekk over brønne.

Tiltakshavar har plikt til å vise varsemd og til straks å melde frå til Vestland fylkeskommune ved seksjon for kulturarv dersom det under arbeid vert støytt på automatisk freda kulturminne jf. lov om kulturminne § 8, 2. ledd.

Dette løyvet er berre behandla etter verneforskrifta. Søkjar må ta kontakt med Aurland kommune for å søkja om løyve til tiltaket etter anna lovverk.

Saksprotokoll i Nærøfjorden verneområdestyre - 07.06.2021

Handsaming i møte

Vedtak i samsvar med innstilling frå forvaltar.

Vedtak

Nærøfjorden verneområdestyre gjev Stigen Gard og Turer v/Hege Strømme og Dee Cunningham løyve til å oppgradera anlegget med grøfter på innmarka på Nedste Stigen. Løyvet er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøfjorden landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 c).

Det kan plukkast småstein frå rydningsrøyser nær innmarka for supplering av stein i grøftene. Løyvet er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøfjorden landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ.

Løyvet gjeld med fylgjande vilkår:

- Grøftene skal fylgja eksisterande grøfter. Djupn på grøftene er på inntil 50 cm.
- Det kan gravast nye grøfter for å kople til eksisterande grøfter.
- Grøftene skal etablerast i samsvar med plan i saksopplysningane.
- Der det er mogleg å ha ope grøft skal det vera open bekk.
- Det kan vera lukka grøfter der det er mest føremålstenleg for slått av innmarka.
- Småstein kan plukkast frå rydningsrøys i nærleiken dersom det ikkje er nok stein der grøftene er. Plukking av stein skal utførast slik at det ikkje endrar vesentleg på utforminga på røysene.
- Tiltakshavar skal ha tett kontakt med forvaltar under arbeidet, for å avklare kva tid det ikkje kan plukkast meir småstein frå rydningsrøysene, og det heller skal transporterast stein til området med helikopter.
- Det kan settast ned inntil 4 kummar i samsvar med plan. Kummane skal gravast ned og ikkje vera synlege. Berre rista over kummane kan vera synleg.
- Brønne som er ein del av hovudgrøfta kan setjast i stand, og det kan leggjast ak av bølgeblekk over brønne.

Tiltakshavar har plikt til å vise varsemd og til straks å melde frå til Vestland fylkeskommune ved seksjon for kulturarv dersom det under arbeid vert støytt på automatisk freda kulturminne jf. lov om kulturminne § 8, 2. ledd.

Dette løyvet er berre behandla etter verneforskrifta. Søkjar må ta kontakt med Aurland kommune for å søkja om løyve til tiltaket etter anna lovverk.

Saksopplysningar

Dokument som bakgrunn for saka:

- Søknad om løyve til grøfting på Nedste Stigen. Stigen Gard og Turer, 15.04.2021

Saka vert vurdert etter:

- Forskrift om vern av Nærøyfjorden landskapsvernområde av 08.11.2002
- Naturmangfaldlova av 19.06.2009
- Forvaltningsplan for Vestnorsk fjordlandskap Nærøyfjorden, rapport nr. 1-2008

Hege Strømme og Dee Cunningham søker om løyve til å oppgradera eksisterande grøfter på Nedste Stigen, og til å setje inn 4 kummar som ein del av grøftesystemet. Som ein del av arbeidet søker dei om å stramme opp att den eine brønnen som er ein del av hovudgrøfta. Denne har rasa saman dei siste åra. Dei vil legge tak av bølgeblekk over kummen, slik som det var tidlegare og som dei har i tunet.

Det kjem mykje vatn ned fjellsida på Stigen, og det har frå gamalt av vore bygd steingrøfter under slåttemarka. Det er ført vatn gjennom to brønnar, ein i tunet og ein nedanfor fjøset. Grøftene er ført vidare nedover slåttemarka og utfor kanten mot sjøen.

Siste åra har dei merka at grøftene har tetta seg meir og meir til, og vantet kjem opp fleire stadar på innmarka. Dette har ført til endra vegetasjon, og hausten 2020 rasa eit stykke av slåttemarka ut på grunn av vatnet.

Det er vanskeleg å vita nøyaktig kvar dei gamle grøftene går, men ut frå landskapet kan dei omtrentleg sjå kvar grøftene er. Planen er å grave 50 cm. djupe grøfter, plukke småstein til å legge i botnen, legge 110 mm dreinsrøyr, dekke over med pukk, duk, småstein og jord. Dei vil bruka småstein frå grøftene og supplera med småstein frå dei mange steinrøysene rundt innmarka.

Dei 4 kummane dei vil sette ned er 100 cm djupe. Det er planlagd å bruka 60 cm plastrøyr som kummar. Kummane skal koma opp til bakkenivå og dekkast med rist. Rista vil vera synleg, men ikkje plastrøyra.

Kartet under viser grøftesystemet med nye og gamle grøfter.

Kartskisse grøfting Nedste Stigen

Blå strek: Der vatn kjem ned frå fjellsida

Grøn strek, 42 m + 74 m: hovudtrasè, grøft. Truleg same som eksisterande, tett steingrøft.

Orange strek, 14 m: sidegrøft, fangar opp vatn frå brønn i tunet. Truleg same trasè som eksisterande steingrøft.

Gul strek, 47 m: grøft nedanfor slåttemark. Vatnet kjem att under vegen, kan sleppast der.

Blå sirkel, fylt: eksisterande brønn, 2 stk.

Blå sirkel: ny kum, 4 stk

Kvite areal: steinrøysar, der det kan hentast småstein til grøft viss det ikkje er nok i materialet me grev ut.

Svart areal: steinrøys me må rundt med grøfta. Kan også hente småstein derfrå til grøft.

Raudt areal: jordskred, haust 2020.

Lovgrunnlaget

«Føremålet med Nærøfjorden landskapsvernområde er å ta vare på eit vakkert og eigenarta natur- og kulturlandskap frå fjord til fjell i eit storfelt isbreutforma landskap med eit mangfald av plante- og dyreliv og der eit kulturlandskap med slåtteteigar, beitelandskap, stølsområde, gardsbruk og kulturminne, skapt gjennom aktiv landbruks-drift, utgjer ein vesentleg del av landskapets karakter» jf. verneforskrifta § 2. Reglane er ikkje til hinder for landbruksdrift på eksisterande innmark, og vanleg vedlikehald av eksisterande vatningsveiter m.m. Området er verna mot alle inngrep eller tiltak som kan endre eller verke inn på landskapets art eller karakter. Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til «Påbygging, ombygging eller riving av bygningar og anlegg» jf. verneforskrifta § 3 punkt 1.3 c). Oppgradering av grøfter med dreneringsrør og kummar vert vurdert som meir enn vedlikehaldsarbeid, og vert vurdert som ombygging av grøfteanlegg på garden.

Fjerning av steinar frå området er ikkje tillate etter verneforskrifta, og det må difor vurderast om det er heimel i naturmangfaldlova § 48 til å plukke småstein frå rydningsrøysene.

«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak frå et vernevedtak dersom det ikkje strider mot

vernevedtakets formål og ikkje kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig».

Etter naturmangfaldlova (nml) § 7 skal prinsippa i §§ 8 – 12 leggjast til grunn ved utøving av offentlig mynde, og det skal koma fram av vedtaket korleis prinsippa er vurderte og vektlagt i saka.

Vurdering

Kulturlandskapet med slåtteteigar, beitelandskap og kulturminne er ein del av verneføremåla i Nærøyfjorden landskapsvernområde. Det kan drivast tradisjonelt landbruk i området. Verneforskrifta regulerer kva inngrep som kan tillatast i verneområdet.

Kunnskapen om området er henta frå forvaltningsplan og tidlegare erfaring med skjøtsel av kulturlandskapet på Stigen. Av trua og sårbare artar og naturtypar er det registreringar av stor bloddråpesvermar (Naturbase 14.05.2021). Kunnskapsgrunnlaget jf. nml. § 8 er vurdert som godt for å vurdera denne saka, og føre-var-prinsippet jf. nml. § 9 er difor ikkje tillagt vekt.

Det må vurderast kva verknad tiltaket vil få på den samla belastninga på økosystemet jf. nml. § 10. Innmarka på Stigen har også tidlegare vore grøfta for å leie vatnet vekk frå slåttemarka. Oppdragering av dei gamle grøftene vil vera positivt for kulturlandskapet ved at vatnet ikkje lagar nye bekkefar og øydelegg slåttemarka. Nokon av dei gamle grøftene er i dag blitt opne bekkefar. Det er positivt om desse ikkje vert lukka, men kan vera opne bekkar. Dette vil vera positivt for det biologisk mangfaldet, og det vil vera eit godt tiltak for restaurering av natur dersom bekken ikkje vert til skade for landbruksdrifta. Øvste del av bekkefaret må truleg steinsetjast for å unngå erosjon. Planane for oppgradering av grøfteanlegget er vurdert som positivt for kulturlandskapet, og er vurdert til ikkje å gje auka belastning på naturmiljøet.

I grøftene vil det vera trong for pukk og småstein rundt dreneringsrøyrene. Det meste av småsteinane kan plukkast i eksisterande grøfter, men det vil vera bruk for å supplera med ekstra steinar. I søknaden vert det vist til fleire steinrøyser på og rundt innmarka der det er mogleg å finne stein. Rydningsrøysene er eit resultat av ryddinga av høgdegarden, og er eit viktig kulturminne som må takast vare på. Forvaltar var på synfaring i området 10. mai. I nokon av steinrøysene såg det ut som det er tilført stein i nyare tid, og på desse stadane var det ikkje mosegrodde steinar. I landbruket har det vore vanleg å nytte stein frå rydningsrøysene og tilføre nye steinar gjennom tradisjonell drift. I verneområdet er vanleg landbruksdrift tillate, og ein føresetnad for å ta vare på kulturlandskapet. Forvaltar vurderer at det å plukka mindre mengder med småstein frå rydningsrøysene, ikkje vil føra til vesentleg endring av røysene. Plukking av ei mindre mengd småstein frå nokon av rydningsrøysene er vurdert som eit bagatellmessig tiltak som ikkje vil påverka landskapets art og karakter. Tiltaket er vurdert som positivt for natur- og kulturverdiane, og forvaltar vurderer at tiltaket er i tråd med det forvaltninga kan gje dispensasjon til etter naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ.

Innmarka på Stigen med gamle grøfter som delvis er opne. Foto: Anbjørg Nornes

Ei blanding av lukka grøfter og opne bekkefar er vurdert til å vera ein metode som vil vera godt tilpassa miljøet jf. nml § 12. Det har vore lukka grøfter tidlegare, og opne grøfter kan føra til erosjon. Forvaltar vurderer difor at grøftene kan vera lukka dersom det gjev det beste driftsmessige resultatet på Nedste Stigen.

Kummane som er planlagt vil ha god funksjon som oppsamlingskummar og for tilsyn med grøftesystemet. Det er berre ristene på toppen av kummane som vil vera synlege. Tiltaket er vurdert til å vera godt tilpassa landskapet. For at drenerøyrane i grøftene skal fungera godt, er det naudsynt med småstein eller pukk i grøftene. Stein som allereie er i grøftene vil kunne brukast, men noko stein må plukkast i tillegg. Alternativ metode for å få stein til grøftene er transport til området med helikopter. Dette vil gjera prosjektet vesentleg dyrare.

Helikoptertransport vil i tillegg gje auka miljøbelastning. Forvaltar meiner det å plukke noko småstein frå rydningsrøysene vil vera den beste miljømessige metoden i dette tilfellet.

Plukkinga av småstein skal ikkje føra til vesentleg endring av karakteren til rydningsrøysene. Dersom det viser seg at det er bruk for større mengder stein, og dette vil påverka karakteren til rydningsrøysene, må stein til grøftene transportera med helikopter til området. Tiltakshavar skal ha tett kontakt med forvaltar undervegs i arbeidet for å vurdere om det likevel bør transporterast stein til området, i staden for å finne stein i nærområdet.

Nml. § 11 er vurdert til ikkje å vera relevant i denne saka.

Konklusjon

På bakgrunn av vurderingane etter verneforskrifta og naturmangfaldlova §§ 8 – 12, meiner forvaltar det kan gjevast løyve til oppgradering av grøfteanlegget.

Uttak av små mengder med småstein frå rydningsrøysene er vurdert til ikkje å vera i strid med verneføremålet, eller til skade på verneverdiane. På denne bakgrunn vurderer forvaltar at det kan gjevast løyve til tiltaket med heimel i verneforskrifta og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ.